

Foto: Naturhistorisk Museum Aarhus

Grå bænkebidder *Porcellio scaber*

Sæson: Det meste af året, særligt marts-juni + september-november hvor det er fugtigt.

Grå bænkebidder er en vigtig nedbryder. Den nedbryder døde blade, døde dyr, svampe, bakterier og ådsler.

Bænkebidere er krebsdyr, der har tilpasset sig til at leve på land. De er sårbare for udtørring og findes derfor kun hvor der er meget fugtigt. Da de også søger væk fra lys, findes de ofte på skyggefulde steder, gerne under døde grene og blade, sten, stubbe eller andet.

Der findes omkring 30 forskellige arter af bænkebidere i Danmark.

Foto: Naturhistorisk Museum Aarhus

Stor regnorm *Lumbricus terrestris*

Sæson: Sommerhalvåret + milde frostfrie perioder af vinteren.

Stor regnorm er vores største regnorm, den kan blive helt op til 30 cm lang. Den er en vigtig nedbryder, der lever af døde og levende plantedele, men også af andre insekter, bladlus og ådsler.

Regnorme bidrager også med vigtig iltning af jorden.

Stor regnorm og andre store arter kan trække blade delvis ned i jorden til videre fortæring, så kan man se bladene stå og stikke op af regnormegangene.

Der findes omkring 25 arter af regnorme i Danmark.

Artsliste smådyr "Den vilde naturlog"

Foto: Bjørli Lehmann, Vestre Hus Børnenaturcenter

Syvplettet Mariehøne *Coccinella septempunctata*

Sæson: Sidst på vinteren-hen i efteråret.

Syvplettet mariehøne er et rovdyr der spiser bladlus og andre insekter, men også pollen, nektar og svampesporer.

Syvplettet mariehøne lægger sine æg (40-100) samlet i en klump bladlus, så er der mad til larverne straks de klækker.

En voksen mariehønehun kan spise op mod en bladlus pr. minut. Når en mariehøne lander i en bladluskoloni udskiller de nærmeste bladlus et advarselsstof, der får en stor del af de øvrige bladlus til at lade sig falde til jorden, for at undgå at blive spist. På jorden bliver mange af dem dog i stedet spist af løbebiller, edderkopper m.v., der også gerne æder bladlus. Mariehøner bliver benyttet til biologisk skadedyrbekæmpelse mod bladlus.

I Danmark findes der ca. 50 forskellige arter af mariehøns.

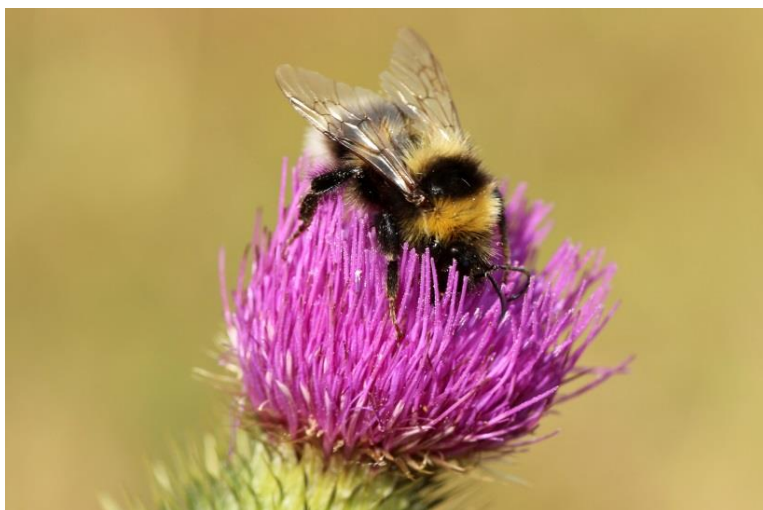

Foto: Naturhistorisk Museum Aarhus

Mørk jordhumle *Bombus terrestris*

Sæson: Tidligt forår til sent efterår. Marts-oktober.

Jordhumler bestøver mange planter når de indsamler den nektar og pollen de lever af. Hvis de ikke kan nå nektaren i blomsten med deres tunge, kan de finde på at bide hul udefra i blomstens kronrør for at få fat i nektaren.

Jordhumler bygger reder af planterester, hår, fjer, mos eller lignende, ofte i gamle musehuller i jorden eller mellem stenene i et stengærde.

I Danmark findes der fire arter af jordhumler. De ligner hinanden meget og er svære at kende forskel på.

Artsliste smådyr "Den vilde naturlog"

Foto: Leif H. Sørensen, Trente Mølle Naturskole

Nældens takvinge *Aglais urticae*

Sæson: Marts-forsommer (overvintrende generation) + juni-juli + evt. 2. generation i løbet af sensommeren.

Nældens takvinge er Danmarks nationalsommerfugl. Den lægger sine æg på undersiden af nældeblade. Efter ca. 10 dage klækkes æggene og larverne kommer frem. Larvetiden varer 3-4 uger og larverne lever af nældens blade. Herefter forpupper larven sig og efter omkring 12 dage kryber den færdige sommerfugl frem, efter sin fuldstændige forvandling. Den voksne sommerfugl lever af nektar fra blomster og hjælper planterne med bestøvning når den flyver fra blomst til blomst på jagt efter mad.

I Danmark er der fundet over 2.500 sommerfuglearter. Langt de fleste af dem er nataktive møl og natsværmere. Godt og vel 60 er fastboende dagsommerfugle.

Foto: Bjørli Lehrmann, Vestre Hus Børnenaturcenter

Havetusindben *Cylindroiulus caeruleocinctus*

Sæson: Tidligt forår til sent efterår.

Havetusindben nedbryder dødt plantemateriale som blade, frugter, kviste og de svampe, alger og bakterier, der sidder på dem. Tusindben er en vigtig del af fødekæden da de er med til at frigøre alle de næringsstoffer, der er bundet i det døde plantemateriale. Ved at dele de døde plantedele i mindre dele, giver de mulighed for at svampe, alger og bakterier derefter kan fortsætte nedbrydningen til næringsstoffer, vand og CO₂. De levende planter kan så igen trække næringsstofferne op af jorden med deres rødder, og bygge dem ind i deres væv. Ingen tusindben har 1000 ben, men de har mange! Rekordene er 750 ben, som findes på den californiske art *Illacme plenipes*.

Der findes 43 arter af tusindben i Danmark.

Artsliste smådyr "Den vilde naturlog"

Foto: Bjørli Lehmann, Vestre Hus Børnenaturcenter

Lundsnegl *Cepaea nemoralis*

Sæson: Tidligt forår-sent efterår, april-oktober.

Lundsneflen er en nedbryder der spiser friske planter, planterester, alger og svampe.

Sneflen har en bred mund med en ru tunge der minder om en fil, som den bruger i stedet for tænder. Mens den kravler, rasper den med raspe-tungen stykker af planter, samt alger og bakterier, af døde og levende grene og blade.

Snegle er særligt aktive om natten og efter regn.

Der findes ca. 100 arter af snegle i Danmark. 17 af dem er nøgensnegle (uden hus) og omkring 35 er ferskvandslungesnegle.

Foto: Leif H. Sørensen, Trente Mølle Naturskole

Almindelig zebraedderkop *Salticus scenicus*

Sæson: April-oktober.

Almindelig zebraedderkop er en lille springedderkop på lidt over ½ cm. Den er et rovdyr der jager og spiser fluer, møl, biller, bladlus mv.

Den findes på mure, stenoverflader, hegnspæle mv. hvor den sniger sig ind på sit bytte, som den nedlægger med et giftigt bid. Den kan tage bytte på op til 3 gange dens egen størrelse og den kan springe op til 10 cm. – Hvis du skulle springe lige så langt som zebraedderkoppen kan, skulle du springe 20 m. – uden tilløb.

Der findes 5-600 arter af edderkopper i Danmark.

Artsliste smådyr "Den vilde naturlog"

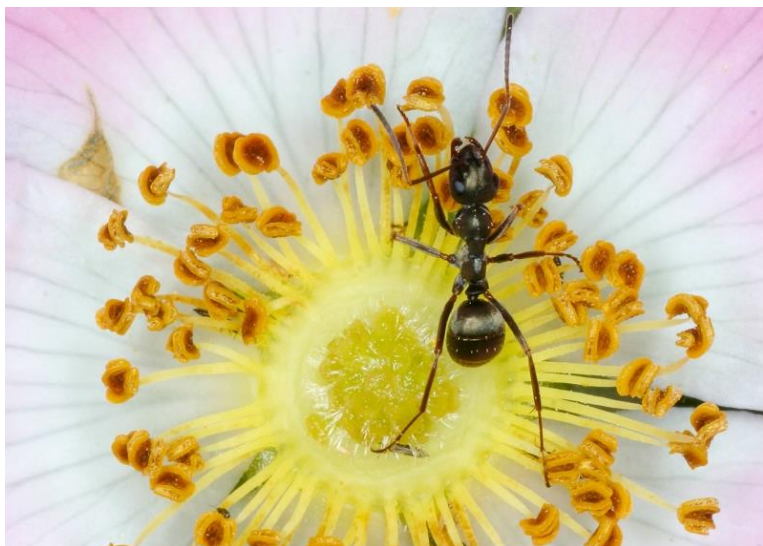

Foto: David Richard Nash, Centre for Social Evolution

Foto: Dave Cheung, Bugdex

Sort havemyre *Lasius niger*

Sæson: Sent forår-tidligt efterår.

Sort havemyre er den mest almindelige myre i Danmark. Den kan godt lide søde sager, så du har måske mødt den i dit køkken.

Sort havemyre kan være nyttig at have i haven hvor den kan lave jordforbedring når den graver sit bo og tage skadedyr der kan gå på planterne. Udover insekter, larver mv. spiser den sorte havemyre især honningdug fra bladlus. Honningdug er en sukkerholdig væske som bladlusene udskiller når de snylter på planterne. Den sorte havemyre passer somme tider på sine kolonier af bladlus ved at bygge en lille stald af fugtig jord omkring kolonien, så er de i sikkerhed for rovdyr og andre myrer der vil stjæle honningduggen.

Der findes omkring 50 arter af myrer i Danmark.

Bøgebladlus *Phyllaphis fagi*

Sæson: Maj-juli, hanner august-oktober.

Bøgebladlus ligner små hvide uldtotter, de er kun 2-3 mm lange. De kan findes flyvende omkring eller siddende på undersiden af bøgeblade, hvor de suger saft. Saftens sukkerindhold er stort, så bladlusenes afføring (honningdug) bliver sukkerholdigt og tiltrækker myrer der drikker den. Begge parter har fordel heraf, idet myrerne får føde og bladlusene får beskyttelse og soignering. Bladlus er vigtig mad for særligt mariehøns og svirrefluelarver.

Der findes 460 arter af bladlus i Danmark. Nogle er uldne som bøgebladlusen, andre er hårede mens andre igen er glatte. Bladlus kommer i mange farver fra sorte og brune til grønne og gule.